

REBIYA KADEER (Minoria uigur, XINA)

“La meua terra natal ha esdevingut un territori d'oportunitats per als xinesos han i una presó a cel obert per als uigurs.”

Fotografia: Congrés Mundial Uigur.

La Rebiya Kadeer ha viscut diverses vides en una de sola. Ha estat bugadera, empresària d'èxit (va arribar a ser la setena fortuna de la Xina) i activista per a la defensa dels drets el seu poble, l'uigur. A finals dels 90, va ocupar un càrrec polític com a assessora de les autoritats xineses, i posteriorment, entre el 1999 i el 2005, va ser empresonada per la seva dissidència. S'ha casat dues vegades i és mare d'onze fills.

Des del 2005, Kadeer resideix als Estats Units com a exiliada política i treballa intensament per donar a conèixer les vulneracions de drets que pateix la comunitat uigur sota el règim de Beijing. Presideix el Congrés Mundial Uigur, una organització internacional fundada al 2004 que té com a objectiu “promoure el dret del poble uigur a utilitzar mitjans pacífics, no violents i democràtics per determinar el futur polític del Turquestan Oriental”, segons s'explica al web de l'entitat.

El compromís de Kadeer amb els drets i les llibertats del seu poble ha estat reconegut amb diversos premis (com el Rafto, al 2004, o el de la Fundació Lantos, l'any passat) i

li ha valgut la nominació al premi Nobel de la Pau. Ara bé, el seu activisme ha tingut també un elevat cost personal. Tant ella com diversos membres de la seva família han patit penes de presó, arrestos i tot tipus d'intimidacions.

D'on són els uigurs?

La regió autònoma de Xinjiang, situada a l'extrem nord-oest de la Xina, ocupa un territori d'aproximadament 1,6 milions de kilòmetres quadrats (més de tres vegades la superfície d'Espanya). És la major subdivisió administrativa xinesa, i té un elevat valor econòmic i estratègic. És rica en petroli, gas natural i minerals, i és també un lloc de pas de grans oleoductes. Xinjiang comparteix frontera amb vuit països i, de fet, el nom de la regió significa en mandarí “nova frontera”.

No és aquesta la denominació que utilitza la Rebiya Kadeer. Com altres activistes uigurs, Kadeer designa la seva terra natal com a Turquestan Oriental, un nom que posa de manifest la connexió del territori i de bona part dels seus habitants amb altres pobles turcs i de l'Àsia Central. Un altre terme que utilitzen sovint els qui es posicionen a favor de l'autonomia o la independència de la regió és Uiguristan.

El Turquestan Oriental, actualment habitat per diversos grups ètnics, és la terra d'origen dels uigurs. Segons dades recollides per la cadena BBC, aquesta comunitat representava l'any 2000 el 45% de la població. Al territori, hi viuen també han (l'ètnia de més del 90% de la població xinesa), kazakhs, kirguisos o hui, entre altres. Els uigurs són musulmans sunnites, parlen una llengua d'origen turc i tenen una cultura pròpia. Com explica l'investigador del CIDOB Nicolás de Pedro*, el poble uigur és molt proper a l'uzbek, tant pel que fa a la seva forma de vida com a la seva llengua.

Al llarg de la història, Xinjiang ha estat sota el control de diverses mans (xineses, turcotàtares, mongoles, russes, etc.), i ha tingut també alguns períodes d'autonomia i fins i tot d'independència. La primera meitat del segle XX va ser un temps especialment convuls i, en dues ocasions, va arribar a proclamar-se la República del Turquestan Oriental.

Imatge: PBS.

La primera, efímera, va durar de finals de 1933 a principis de 1934. La segona, nacionalista, secular i prosoviètica, va fundar-se amb el suport de l'URSS al 1944 i va durar una mica més. No obstant això, el triomf de Mao Tse-tung al 1949 en va suposar l'abolició.

Aquell any, les forces de l'Exèrcit Popular d'Alliberament van ocupar tota la zona nord de l'actual regió autònoma de Xinjiang, que s'establiria definitivament l'1 d'octubre de 1955. Els primers temps de dominació xinesa van caracteritzar-se, segons explica De Pedro*, per una “relativa permissivitat pel que fa a l'especificitat cultural uigur”. Però la posició de les autoritats xineses va canviar molt aviat. A principis dels anys 50 les purgues de líders locals van esdevenir habituals, i Beijing va deixar clar que la pertinença de Xinjiang a l'estructura de la República Popular Xinesa (RPX) era innegociable. La primera gran rebel·lió de la comunitat uigur va tenir lloc al 1954, a Hotan.

Durant les dècades següents, les autoritats xineses van continuar cometent excessos sobre la població local. La repressió i la gana van fer emigrar desenes de milers d'uigurs. Al mateix temps, Beijing va promoure la immigració de xine-

sos d'ètnia han al territori (actualment, els han conformen al voltant del 40% de la població de Xinjiang) i va impulsar diversos programes de desenvolupament econòmic i industrial. A la conca del Tarim, va construir les instal·lacions de Lop Nor per a la realització d'assajos nuclears.

Amb la caiguda de la Unió Soviètica i l'accés de les repúbliques de l'Àsia Central a la independència, van reactivar-se les reivindicacions uigurs de caràcter separatista. Les tensions van intensificar-se, i des d'aleshores s'han anat repetint periòdicament cicles d'incidents violents.

*De Pedro, Nicolás. “El conflicto de Xinjiang: la minoría uigur y la política de Pekín”. *UNISCI Discussion Papers*, núm. 16, gener de 2008.

Protestes a Ürümqi al juliol del 2009.

Fotografia: Congrés Mundial Uigur.

La guerra contra el terrorisme com a arma de repressió

Després dels atemptats de l'11 de setembre de 2001, la Xina s'ha esforçat en establir una connexió entre les accions violentes separatistes perpetrades per uigurs i el terrorisme islamista global. Al 2003, Beijing va aconseguir fins i tot que l'administració Bush inclogués el Moviment Islàmic del Turquestan Oriental (ETIM, per les seves sigles en anglès) en la seva llista d'organitzacions terroristes.

Ara bé, la relació entre el terrorisme islamista i els partidaris uigurs de l'acció violenta és, com a mínim, borrosa. Com apuntava la periodista americana Kathleen E. McLaughlin poc després de l'assassinat d'Ossama bin Laden, al 2011, el líder d'Al-Qaeda mai no va fer referència als uigurs; no van haver-hi expressions de simpatia, ni condemnes del govern xinès, ni amenaces contra la Xina. La diàspora uigur, clarament partidària de la mobilització no violenta, insisteix que les autoritats xineses instrumentalitzen l'amenaça del terrorisme islamista per justificar la repressió contra la seva comunitat.

És cert que a la regió es viuen violències perpetrades per uigurs, com reconeixia en una entrevista a finals de l'any passat Dolkun Isa, del Congrés Mundial Uigur. L'escalada d'incidents al 2008 i 2009 i, més recentment, al 2013 i 2014, en són una mostra. De totes maneres, Isa subratllava que "cal entendre que aquesta violència és àmpliament reprimida pel govern i sovint dona lloc a exageracions, que inflen el nombre de presumptes atacants." A més, l'activista denunciava que "la comunitat uigur en el seu conjunt ha estat criminalitzada a través d'un arsenal de lleis antiterroristes fetes a mida per apuntar els uigurs musulmans".

Fotografia: Agence France-Presse (AFP).

Entrevista

Aquesta entrevista va ser publicada pel setmanari Zaman France (www.zamanfrance.fr) el 8 de juliol del 2016.

Les pressions que s'exerceixen sobre els uigurs a la Xina són recurrents. Què ha passat durant el ramadà?

El que els uigurs han patit durant el mes del ramadà resumeix la seva desgràcia: les autoritats xineses han vigilat totes les llars, i han multiplicat les humiliacions contra vells i joves que volien resar. A més, han confiscat els passaports dels uigurs perquè no se'n anessin a l'estranger. A l'interior mateix del Turquestan, els uigurs tenen prohibit anar d'un poble a un altre; porten una mena de braçalets electrònics que avisen de seguida les autoritats locals. Els uigurs són considerats com a terroristes quan en realitat són víctimes del terrorisme. Ja no poden parlar la seva llengua, practicar la seva religió o viure la seva cultura; les fortunes dels més adinerats i les seves terres són confiscades.

Encarnes aquest patiment.

La situació és trista. El meu marit va estar empresonat durant 11 anys i alguns dels meus fills han estat privats de llibertat durant molt de temps. En total, la meua família acumula més de 40 anys a la presó. Moltes famílies uigurs han patit una repressió similar. Per desgràcia, moltes altres deploren morts; nosaltres, gràcies a Déu, no hem conegut aquest destí funest.

T'està prohibit entrar a Turquia, però l'Estat turc intenta donar-te suport discretament per no ofendre la Xina. Com es manifesta aquest suport?

No em pronunciaré sobre l'ajuda de Turquia. Però demanem una cosa: que les autoritats turques atorguin ràpidament passaports i dret de residència als 20.000 uigurs que viuen al país. Quan no hi ha feina, ni educació, ni habitatge, s'alimenta una exasperació que pot conduir a situacions extremes.

El president Erdogan ha promès la nacionalitat turca als migrants sirians. T'han parlat d'alguna mesura com aquesta?

Justament, els uigurs esperen de Turquia el mateix tracte que el que es reserva per als refugiats sirians. El que es dóna a dos milions de persones, no pot atorgar-se a 20.000 persones? Mentrestant, podrien com a mínim permetre als infants uigurs anar a l'escola, com els infants sirians.

Pel que denunciis, la situació dels uigurs empitjora. Quina seria la solució perquè el teu poble pogués viure dignament?

Abans, la gent plantejava una via intermèdia, un procés d'autonomia. Avui en dia, però, els xinesos s'han establert a la nostra regió. D'ara endavant, la idea d'independència està instal·lada a les nostres ments.

+ informació: <http://www.uyghurcongress.org/>

Ciutats Defensores dels Drets Humans

<https://ciutatsdefensoresdretshumans.wordpress.com/>

Organitzen:

AJUNTAMENT DE
SANT BOI DE LLOBREGAT

CEA(R)
Comissió Catalana
d'Ajuda al Refugiat

Institut de Drets
Humans de Catalunya

INSTITUT
CATALÀ
INTERNACIONAL

PER LA PAU

Participen:

AJUNTAMENT DE BARBERÀ DEL VALLÈS

Ajuntament
de Castelldefels

Ajuntament del
Prat de Llobregat

AJUNTAMENT
D'ESPLUGUES

Ajuntament
de Gavà

Ajuntament
de Girona

Ajuntament de Granollers

Ajuntament
de Molins de Rei

Ajuntament
de Sant Cugat

AJUNTAMENT DE
SANT JOAN DESPÍ

AJUNTAMENT
de Sant Vicenç dels Horts

Ajuntament
de Santa Coloma
de Gramenet

Ajuntament
de Terrassa

AJUNTAMENT DE
VILADECANS

Col·laboren:

Agència Catalana
de Cooperació
al Desenvolupament

Diputació
Barcelona

Generalitat
de Catalunya

fòrum sd
SINDICS, SINDIQUES,
DEFENSORS I DEFENSORES
LOCALS DE CATALUNYA

AMB Àrea Metropolitana
de Barcelona

Casa Amèrica Catalunya

FONS CATALÀ
DE COOPERACIÓ
AL DESENVOLUPAMENT